

het nationaal verkeersveiligheids congres

De Verkeerssling Anno 2015: digitaal en Europees

Annelien Venema, DTV Consultants

Willem Buijs, DTV Consultants

Samenvatting

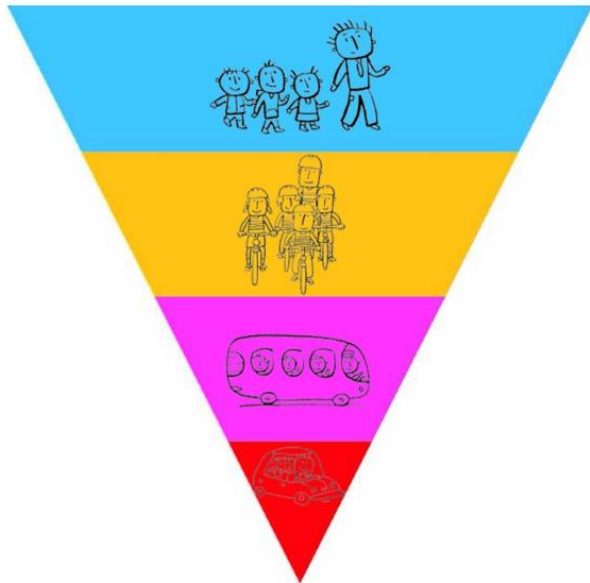
Meer dan 1.500 scholen spelen de Verkeerssling in 19 verschillende Europese landen. Dit gebeurt in het kader van het Europese project Traffic Snake Game Network. Het Verkeersslingconcept is verfrist en gedigitaliseerd waardoor het spelen van de Verkeerssling nog makkelijker en leuker is gemaakt.

Het haal-en brenggedrag van kinderen naar de basisschool met de auto levert onveilige situaties op in de schoolomgeving. De Verkeerssling levert een bijdrage aan het doorbreken van dit gewoontegedrag door kinderen kennis te laten maken met alternatieve vervoersmiddelen. Daarnaast biedt de Verkeerssling de mogelijkheid om de campagne te combineren met allerlei activiteiten. Het Europese netwerk kan op dit gebied veel inspiratie bieden.

Inleiding

In en om schoolgebieden is het op gezette tijden extra druk. Jonge kinderen zijn één van de meest kwetsbare deelnemers aan het verkeer, ouders brengen hen vaak met de auto naar school om hun veiligheid te kunnen garanderen. Zelfs voor korte afstanden. Er is een aantal uitdagingen in het schoolverkeer: verbeteren van verkeersveiligheid (voor ouders het belangrijkste punt), doorbreken gewoontegedrag van het autogebruik en ontwikkelen en vergroten van vermogen om zich zelfstandig te verplaatsen. Door te lopen en te fietsen worden kinderen zich meer bewust van hun omgeving. Ze ontwikkelen vaardigheden in verkeersveiligheid en zijn beter in staat het rijgedrag van andere weggebruikers in te schatten. Daarnaast tellen lopen en fietsen mee voor de benodigde dagelijkse hoeveelheid beweging die kinderen nodig hebben. Bovendien vermindert het verkeersopstoppingen en parkeerproblemen rond scholen

Veel ouders zitten in een vicieuze cirkel. Wanneer de verkeersdrukke steeds groter wordt, doen er zich meer onveilige situaties voor, waardoor het gevoel van onveiligheid versterkt wordt. Hierdoor zijn ouders vaak alleen nog gerust wanneer ze hun kinderen met de auto naar school brengen. Wat weer leidt tot meer verkeer rondom school. Mobiliteitsmanagement maatregelen helpen scholen deze vicieuze cirkel te doorbreken. In sommige Europese landen wordt een leidend model/ principe toegepast aan de hand waarvan beslissingen genomen worden met betrekking tot (school) mobiliteit en verkeersveiligheid. Dit model heet WCPP. Hierin staat welk voertuig welke prioriteit zou moeten krijgen: eerste prioriteit is lopen, dan fietsen. Wanneer dat niet mogelijk is (bijvoorbeeld wanneer de afstand te groot is), dan openbaar vervoer. En alleen wanneer de voorgaande opties echt niet mogelijk zijn, dan pas eigen gemotoriseerd vervoer (carpooling, auto's, motoren enz.).

Figuur 1: WCPP model

De verkeerssling draagt bij aan het doorbreken van deze vicieuze cirkel. De Verkeerssling is een campagne waarbij kinderen en ouders gestimuleerd worden om op een duurzame manier naar school te reizen. Via de campagne worden alternatieven voor de auto voorgesteld zoals het openbaar vervoer, de fiets of te voet. Via de Verkeerssling wordt niet alleen het gebruik van duurzame vervoersmiddelen vergroot maar wordt ook de schoolomgeving veiliger doordat er minder auto's zijn tijdens de haal-en brengmomenten.

De Verkeerssling is begonnen als een relatief klein project in Vlaanderen (België). DTV Consultants speelt de Verkeerssling al meer dan 10 jaar in Nederland. De afgelopen jaren is de Verkeerssling op meer dan 500 scholen succesvol gespeeld. Sinds 2014 ontvangt de Verkeerssling Europese subsidie om het project verder te ontwikkelen en in Europe uit te rollen.

Hoe werkt de Verkeerssling?

De Verkeerssling campagne is ontwikkeld voor basisscholen. Het doel is kinderen, ouders en leerkrachten te stimuleren om vaker gebruik te maken van de fiets, het openbaar vervoer of lopend naar school te gaan. De Verkeerssling campagne doorbreekt het (soms) negatieve imago van deze vervoersmiddelen. De positieve emoties van de kinderen worden door vertaald naar positief gedrag van de ouders.

De Verkeerssling wordt twee lesweken op school gespeeld. Tijdens de campagne moeten kinderen zoveel mogelijk lopend, fietsend, carpoolend of met het openbaar vervoer naar school komen. Hiervoor verdienen de kinderen stickers. Deze worden op een groot spandoek van de Verkeerssling

verzameld. Het doel is de Verkeerssling spandoek aan het einde van de twee lesweken helemaal gevuld te hebben. Zodra het hoofd van de slang is bereikt, ontvangen de kinderen een beloning. Dit kan een nieuwe fietsstalling zijn, een georganiseerde fietstour of een leuke spelmiddag.

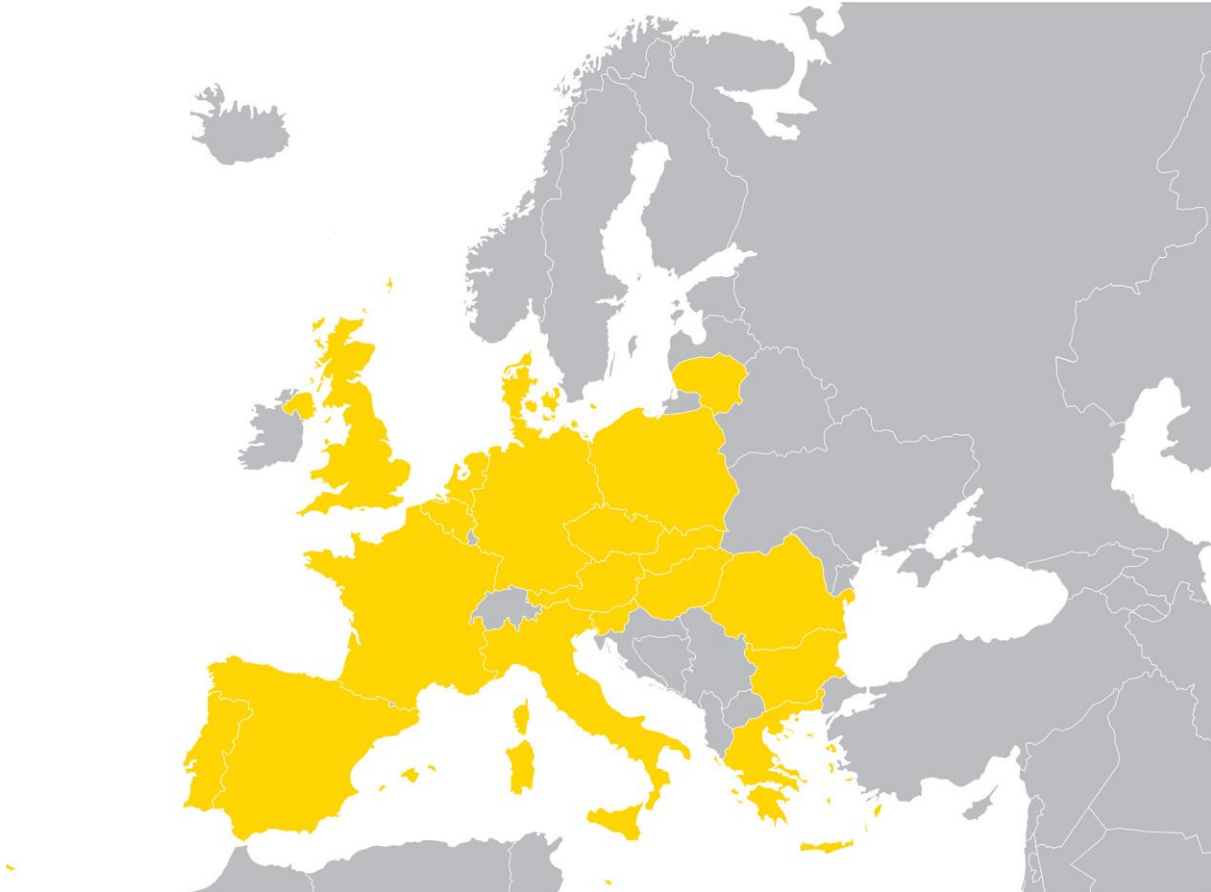
Enkele weken voordat het spel van start gaat op de school, zal er een ééndaagse voormeting plaatsvinden. Op basis hiervan wordt er naderhand berekend of de kinderen op een meer duurzame en veilige manier naar school hebben gereisd gedurende de Verkeersslingcampagne. Enkele weken nadat het spel is afgelopen zal er ook nog een nameting plaatsvinden. Hiermee wordt het blijvende effect berekend.

Via de Verkeerssling staan de kinderen, de ouders en de docenten bewust stil staan bij de verschillende vervoersmiddelen en hun voor- en nadelen. Leren door te doen en leren door imitatie zijn de sleutel tot succes! Dit betekent dat docenten en ouders een belangrijke rol hebben. De Verkeerssling bouwt voort op traditionele verkeerseducatie en gaat verder met hedendaagse mobiliteitseducatie. Hierbij wordt er naast verkeersveiligheid ook aandacht gegeven aan milieu, duurzaamheid, zelfstandigheid en gezondheid. Kinderen worden gezien als actieve deelnemers van het verkeer. Hierbij wordt rekening gehouden met het verschil in perspectief tussen een kind en een volwassenen. Moderne mobiliteitseducatie vindt zowel binnen als buiten plaats in het echte verkeer.

De Verkeerssling campagne hoeft niet op zichzelf te staan. Uit ervaring blijkt dat de Verkeerssling nog effectiever is wanneer er verschillende aanvullende activiteiten worden georganiseerd, de zogenaamde Deluxe versie. Hierbij geeft de school extra aandacht aan duurzame en veilige vervoersmiddelen gedurende de campagne. Bijvoorbeeld verkeerslessen, uitleg van een wijkagent over verkeersveiligheid, een fietscontrole, een workshop fiets repareren. Op de website van de Verkeerssling zijn er inspirerende voorbeelden te vinden.

Uitrol in Europa

Sinds 2014 ontvangt de Verkeerssling Europese subsidie via het Intelligence Energy Europe programma. Met deze subsidie is de Verkeerssling verder ontwikkeld en op meerdere plekken in Europa geïmplementeerd. Op dit moment wordt de Verkeerssling in 19 verschillende landen gespeeld.

Figuur 2: Partners in het Traffic Snake Game Network

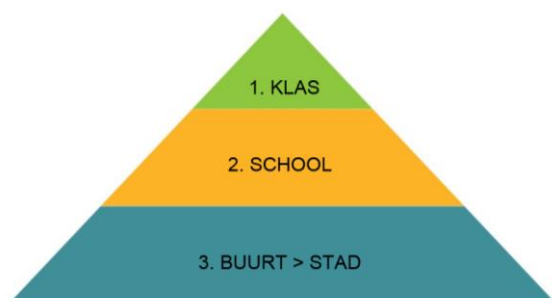
In elk van deze 19 Europese landen is een nationaal contactpunt. Deze contacten vormen samen het 'Traffic Snake Game Network'. Via dit netwerk wordt het basisconcept van de Verkeersslang uitgerold in de verschillende landen. De nationale contactpunten ontvangen alle informatie die nodig is om de Verkeersslang succesvol toe te passen in hun eigen land. Hieronder vallen het vertalen van het campagnemateriaal, het bijwonen van jaarlijkse workshops, Webinars en continue ondersteuning voor bijvoorbeeld het gebruik van de website. Deze ondersteuning wordt geboden door een klein kernteam bestaande uit DTV Consultants, Mobiel21 (Vlaamse partner en coördinator van het Europese project) en WYG (Britse partner). Alle drie de partijen hebben al langer ervaring met het uitrollen van de Verkeersslang op nationaal niveau.

Via de workshops en de regelmatige telco's worden ervaringen tussen de landen uitgewisseld. Het gaat hierbij om het oplossen van problemen waar partners mee zitten en het uitwisselen van ideeën. Één van de grote verschillen tussen Nederland en de Zuid- en Oost Europese landen is het aanbod van mobiliteitseducatie. In Nederland (en overige Noord- Europese landen) is er veel aanbod op het gebied van mobiliteitseducatie. De Zuid- en Oost Europese landen kunnen op dit gebied veel leren van de jarenlange ervaring van de landen in Noord- en West Europa. Toch valt er genoeg te leren van de Zuidelijke en Oostelijke partners. De digitalisering op scholen is een stuk minder ver ontwikkeld dan in Nederland. Zij spelen de Verkeersslang dan ook vooral offline. Hierbij combineren zij de Verkeersslang vaak met andere activiteiten in de school of in de stad. In Roemenië is er een samenwerking ontstaan tussen de scholen, de gemeente en een kunst hogeschool. Samen hebben zij, in het kader van duurzaamheid, plastic afval verzameld. De kunst hogeschool heeft dit afval omgetoverd tot een slang van meer dan 25 meter. Deze is midden in het centrum geplaatst om zo nog meer aandacht te krijgen voor duurzaamheid. Op de website van het Traffic Snake Game Network zijn nog meer inspirerende voorbeelden uit het buitenland te vinden:
www.trafficsnakegame.eu

Figuur 3: De 25 meter lange slang van plastic afval in Roemenië

Het Traffic Snake Game Network wil niet alleen een verandering op de basisscholen bewerkstelligen maar ook de lokaal, regionaal of zelfs landelijk beleid beïnvloeden. Hiervoor zijn drie ‘factsheets’ ontwikkeld door het netwerk. Via de drie gecreëerde ‘factsheets’ wordt veilig naar school reizen en duurzaam reizen gepromoot. De factsheets zijn geschreven voor verschillende niveau’s: klas, school en de buurt of stad.

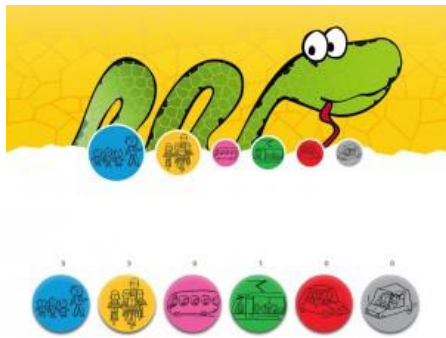
Figuur 4: Niveau's van de factsheets

De eerste heeft betrekking op ‘Duurzame mobiliteit in de klas’. Deze is speciaal gecreëerd voor docenten en scholen. Het biedt uitleg over verkeerseducatie en geeft voorbeelden van activiteiten die met de klas te doen zijn. De tweede factsheet is gericht op mobiliteitsmanagement maatregelen voor scholen met hulp van de gemeente. De derde factsheet is gericht op de schoolomgeving. Hierin worden maatregelen beschreven die door de school geïmplementeerd kunnen worden en door de gemeente. De factsheets zijn te downloaden via de website van

de Nederlandse Verkeerssling: www.trafficsnakegame.eu/thenetherlands.

Digitalisering van de Verkeerssling

Ongeveer een jaar geleden is de Verkeerssling 2.0 gelanceerd. Het basisconcept van de Verkeerssling blijft hetzelfde. DTV Consultants is verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de website. De website van de Verkeerssling is een stuk aantrekkelijker en toegankelijker gemaakt. De Verkeerssling speelt ook in op de digitalisering die bij basisscholen plaatsvindt. Steeds meer scholen beschikken over een digibord in de klas. De Verkeerssling is nu dan ook te spelen via het digibord. Het is hierdoor nog makkelijker om de resultaten te verzamelen. Op het digibord staan de verschillende vervoersmiddelen afgebeeld. Bij de start van de dag kunnen de leerlingen zelf hun gebruikte vervoersmiddel aantikken op het digibord. De reacties van de scholen die spelen met een digibord zijn zeer positief.

Figuur 5: De Verkeerssling op een digibord

De scholen ontvangen hun eigen inloggegevens om de resultaten van de Verkeersslingcampagne door te geven via de website. Het schoolresultaat wordt direct berekend. Ook kunnen zij foto's en anderen informatie over de Verkeersslingcampagne online plaatsen. De digitalisering maakt het voor de docenten makkelijker om gegevens door te geven, daarnaast zijn de nationale contactpunten minder tijd per school kwijt.

Een terugkerend probleem is het verzamelen van de resultaten bij de scholen. De scholen spelen enthousiast de Verkeerssling, maar geven de resultaten niet door aan het nationale contactpunt. De website speelt hierop in door een gamificatieconcept toe te voegen aan de website. De achtergrond van de schoolpagina verandert van een grauwe skyline met veel auto's naar een kleurige skyline met fietsers, voetgangers en een regenboog. Hiermee wordt er ook direct een associatie gelegd tussen duurzaam naar school reizen en een fijne leefomgeving.

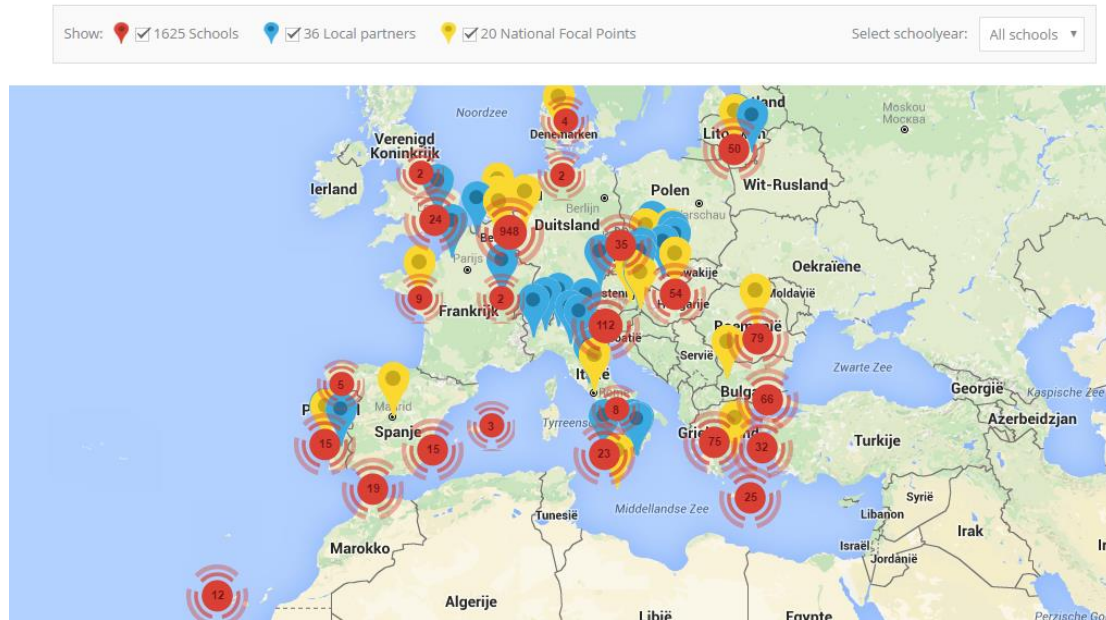
Figuur 6: Veranderende skyline op de online schoolpagina

In Nederland, Vlaanderen, Groot-Brittannië, en Denemarken is deze digitalisering op basisscholen verder dan de landen in zuid en oost Europa. Vanwege de grote verschillen in Europa en de voorkeuren van scholen, blijft het mogelijk om de Verkeerssling op papier te spelen in plaats van online.

Het online spelen van de Verkeerssling heeft veel voordelen maar ook een paar nadelen. Door de Verkeerssling online te spelen is het heel erg gemakkelijk om de reisgegevens van de leerlingen te ontvangen. De docenten hoeven minder werk te verrichten en de nationale contactpunten ontvangen meer informatie van de scholen. Dit geeft een representatiever beeld van de resultaten. Daarnaast worden de resultaten automatisch berekend voor de school. Ook de leerlingen vinden het erg leuk om via het digibord hun schoolreis door te geven. Het belangrijkste nadeel van het online spelen van de Verkeerssling is het missen van de Verkeersslingbanner in de school. Door deze banner gaat de Verkeerssling meer leven in de school. Ook de ouders zullen op die manier vaker herinnerd worden aan de Verkeerssling. Het advies is dan ook om het online spel te combineren met het offline spel.

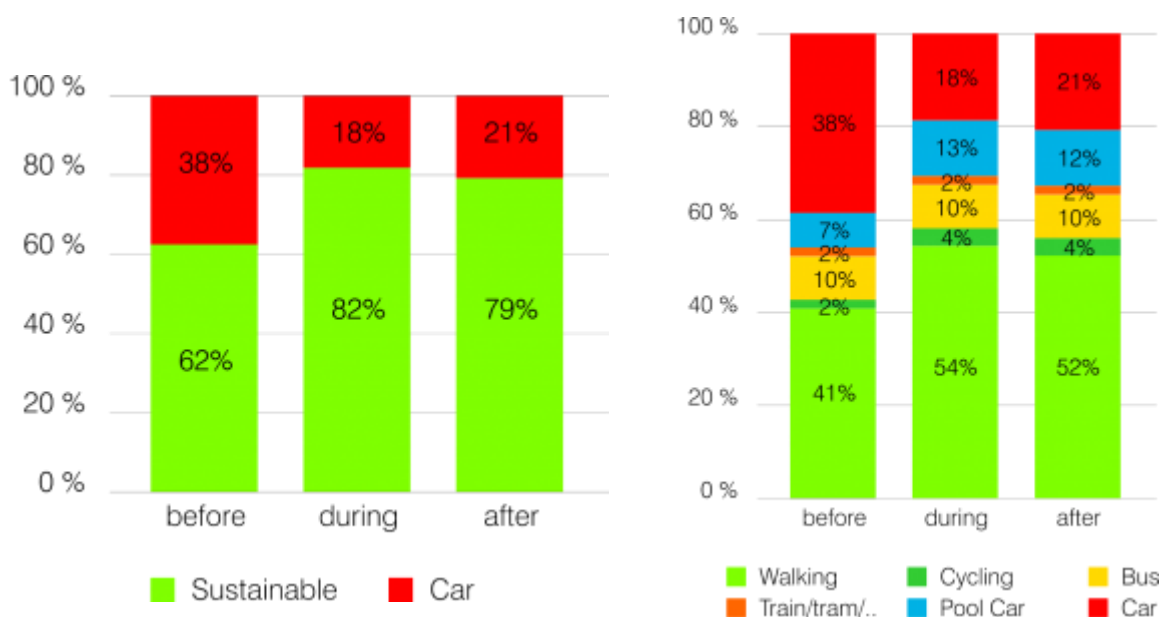
Resultaten

In het schooljaar 2014 – 2015 hebben er 48.383 leerlingen deelgenomen aan de Verkeersslang in Europa. Dit staat gelijk aan 325 scholen. Het aantal deelnemende leerlingen is flink gestegen in het schooljaar 2015-2016. Op dit moment spelen er namelijk al meer dan 1.500 scholen online de Verkeersslang in 19 verschillende landen.

Figuur 7: Overzicht van het aantal deelnemende scholen in Europa

De resultaten van het schooljaar 2014 – 2015 staan hieronder getoond. Er zijn gedurende de campagne 765.361 autokilometers en 123 ton Co2 bespaard. Op de website zullen de resultaten van het huidige schooljaar gepresenteerd worden zodra die bekend zijn. De resultaten tonen dat er duidelijk meer gebruik is gemaakt van duurzame vervoersmiddelen. Het gebruik is van 62% naar 82% gestegen gedurende de campagne. Het is bekend dat dit percentage licht daalt na afloop van de campagne. Toch is er, vergeleken met de 0-situatie, nog verbetering. Ongeveer 72% van de leerlingen gaat enkele weken na de campagne nog steeds op een duurzame manier school.

Figuur 8: Europese resultaten van schooljaar 2014-2015

De ervaring leert dat het spelen van Verkeersslang helpt de kinderen bewuster te worden van hun omgeving. Elke keer dat zij de fiets pakken of lopend naar school gaan, is een praktische verkeersles. Hierdoor ontwikkelen zij vaardigheden om veiliger deel te nemen aan het verkeer. Daarnaast verbeteren zij hierdoor hun inschattingsvermogen met betrekking tot andere weggebruikers. De Verkeersslang levert ook een bijdrage aan de verkeersveiligheid rondom scholen. Het aantal auto's en parkeerproblemen verminderen rondom de deelnemende scholen.

Conclusies en aanbevelingen

De resultaten tonen dat de Verkeersslang nog steeds een effectieve manier is om kinderen, en ouders, te stimuleren om meer gebruik te maken van duurzame vervoersmiddelen. Daarnaast is de Verkeersslang een instrument om kinderen meer te leren over het verkeer en hierdoor een bijdrage leveren aan de verkeersveiligheid. Het effect van de Verkeersslang zal nog beter zijn wanneer de campagne gecombineerd wordt met andere activiteiten of organisaties. Bijvoorbeeld het aanbieden van verkeerslessen, de politie uitnodigen, fietscheck uitvoeren, fietsreparatie workshops etc. Op de website staan veel ideeën voor aanvullende activiteiten. De overige Europese landen inspireren elkaar op dit vlak.

De digitalisering van de Verkeersslang maakt het spelen nog gemakkelijker voor de docenten en leuker voor de leerlingen. Toch is het verstandig om de online campagne te combineren met een offline campagne. Bijvoorbeeld door toch gebruik te blijven maken van de Verkeersslangbanner in de school.

Contactgegevens

Willem Buijs

w.buijs@dtvconsultants.nl

+31 76 5136680/690